

Új rovatunkban az Erdészeti Lapok egykori nemes hagyományát követve kívánunk teret adni az érdemi szakmai kérdések feletti kölcsönös disputának, kulturált, egymás véleményét tisztelő, érvekkel, tényekkel vitázó írásokat adva közre, melyektől – kinek-kinek habitusa szerint – akár a hevesebb hangnem sem áll távol. A Lapok szerkesztősége örömmel várja a rovatba szánt írásokat, reagálásokat, már az alábbi cikkanyag kapcsán is. Véleményezzünk, érveljünk, disputázzunk!

Mit kellene tudnunk és mit kellene tennünk?

– avagy reagálás Reményfy László „Mit nem tudunk, mit nem tehetünk?” című cikkanyagára
(Erdészeti Lapok 2012. december)

Tisztelt Uram!

Nem hagyott nyugodni cikke, mely a vadak által okozott erdészeti károkról szól, csak és kizárólag a vadat feltüntetve negatív „szereplőként” és annak írtására buzdítva.

Mielőtt azonban érdemben reagálnék rá, egy kis általános „kitekintést”, fogalommeghatározást és módszereket ismertetnék, azaz első ízben azt, hogy:

Mit is kellene tudnunk?

A magyar vadállomány világhírű. Ez vitathatatlan. Egyedi, szép trófeákkal büszkélkedhetünk, közülük több időről időre a világranglista előkelő helyeire is felkerül, amely hazánk jó hírének öregbítésére is kiválóan megfelel. Ebben azonban kiemelkedő szerepe van az élőhely minőségének, mennyiségének, az ésszerű vadgazdálkodásnak, az erdő védelmének, a természetvédelemnek egyaránt.

Nagyvadállományunk a kiegyezés időszakában mélyponton volt, már ami az egyedszámokat illeti, majd a kíméletes vadgazdálkodásnak hála, ismét növekedni kezdett. Ezt követően az I., majd a II. világháború újra jelentősen „megcsapolta” létszámukat, később – hála az ésszerű vadgazdálkodásnak – számuk ismét emelkedni kezdett, akkortájt jelent meg a „túlszorodás”, mint szakszó, illetve a „vadkár”-t is ebben az időszakban kezdték el először használni.

Nagyvadjaink a háborítatlan erdőterületek lakói, természetes közegükben – amennyiben az élőhely adottságai megfelelőek – lelnek otthonra, táplálkoznak, szaporodnak. Fontos tudni, hogy K-stratégista állatok, ami azt jelenti, hogy kevés utódot hoznak világra, azokat azonban hosszasan gondozzák. Kicsi a populációban a mortalitás és az egyedek általában hosszú életkort élhetnek meg. A végeredmény persze ugyanaz: vagyis, *hogy a populáció hosszabb időtávlatban állandó méretű!*

Stabil ökoszisztémában a populációk egyedszáma lényegesen nem változik sok éves időtartam alatt. Mindezek tudatában érthető, hogy a „becsült” egyedszám ha nem is 100, de 80%-ban hitelesnek tekinthető. A populáció nagyságának megállapítására kiváló monitoringrendszerek állnak rendelkezésre, mint a természetes közegükben való megfigyelés, hajtásos számlálás, rádió-telemetriás készülékkel történő feltérképezés, a szaporulat nagyságának nyomon követése, mint pl. a Petersen-Lincoln-index, amely nem más, mint a befogott egyedek megjelölése, majd újabb befogás után látható a jelölt és jelöletlen egyedek száma. Ez utóbbi igen munka- és költségigényes, de kiváló módszer a populáció méretének meghatározására. A légi fotózás a vizuális kontraszt megállapítására, sebességre használható érdemben.

E rövid biológiai, élettani ismertető után térhetek rá arra, hogy:

Mit is kellene tennünk?

Milyen kárt okoznak nagyvadjaink? A rágás-hántás, illetve taposás kárt fontos megemlíteni. Amennyiben megfelelő az élőhely táplálékellátottsága, nem okoznak akkora kárt az erdők faállományában, mint pl. a falopás. Azonban ezért tenni is kell, nem elegendő egy kisebb terület „vadföldnek való kijelölése”, azt rendszeresen kezelni kell(ene), illetve az etetőhelyekre hordott takarmány is nagymértékben hozzájárul(hatna) a vadak által okozott erdészeti károk csökkenéséhez. Csak valahogy mindig azt tapasztalom, hogy nincs meg az ehhez szükséges megfelelő anyagi háttér. Ugyanakkor több millió forintot érő kerítés építése „nem okoz különösebb gondot”, miközben annál nagyobb katasztrófát idézhet elő, hiszen így a vad élőhelye aprózódik, romlik, bizonyos területekről kiszorul és lássuk be, még turisztikai szempontból sem impozáns megoldás. Ezzel szem-

ben *a rendszeres és alapos takarmányozással, ha nem is teljesen szüntethető meg, de alaposan csökkenthető a rágáskár!* A taposási kár tekintetében igenis el kell ismerni a vad létjogosultságát az erdőben és *biztosítani olyan területeket, melyeken békében és háborítatlanul szaporodhat, amelyeket ott-bonterületként használnak, hiszen ha nincs zavarás, kevesebb a taposási kár is!*

Nagyvadjaink – mint korábban említettem – K-stratégista állatok, azaz az élőhelyüket nem használják ki a végletekig, azt „megbecsülik” és „vigyáznak rá”, nem pedig „lelakják”!

Nem értem azt az álláspontját, hogy vadjaink létszáma előttünk nem ismert. Igen, az való igaz, hogy nem tudjuk szám szerint pontosan meghatározni, nem tudjuk azt mondani, hogy pl. 12 547 db. De a korábban említett monitoring-eszközök segítségével hiteles képet lehet alkotni az egyedszámról és ennek tudatában gazdálkodni velük, szervezni a vadászatot stb. Mikor cikkében arra utal, hogy az egyedszámokra vonatkozóan semmilyen hiteles adat nem áll rendelkezésre, az adatok „fiktívek”, illetve hogy „ennyi” a kutatóink munkájának eredménye(?), nem is értettem; vegyük figyelembe azt, hogy a vad rejtőzködő életmódot folytat, egzakt számot egy adott populáció nagyságára vonatkozóan soha, senki nem fog tudni mondani!

Kétségtelen, hogy a vadlétszám igen felduzzadt, ami talán olyan nagyon nem is lenne baj, csak az a „fránya vadkár ne lenne”. A vadászból származó bevétel azért igen szépen kompenzálja az általuk okozott kárt, amelynek mértéke igenis csökkenthető! Nem lehet nyaklő nélkül puszkavégre venni egy területet és szabályos mérsárlást végezni, pusztán azért, mert „túl sok a vad”! Még így is, hogy magas az egyedszám, csak ésszerűen és átgondoltan lehet vadászni, hiszen a meg gondolatlan, határtalan lövöl-

dőzésnek súlyos következményei lehetnek! Példának okáért említendő, hogy az ígéretes, szép bikák kilövése és a selejtek életben hagyása (hiszen lássuk be, az „ész nélküli” mézszárlásnak nem a gondos előbírálata a főismérve!) óriási genetikai romlást okozna az állományban, amely csak hosszú évekig tartó munka árán lenne orvosolható!!!

Az Ön által idézett Legfelsőbb Bírósági határozat (BH 2002/484) igenis jól mondja ki, hogy a vadkár elhárítása érdekében minden tőle telhetőt meg kell tennie a földtulajdonosnak és a vadászatra jogosultnak egyaránt, erről rendelkezik a mindenkor hatályos Vadászati Törvény 79. § (1) bek. a) pontja és

a Polgári Törvénykönyv 340. § (1) bek. egyaránt. Tehát, ha az alperes (földtulajdonos) kerítésépítés iránti költségigényét rá akarja terhelni a felperesre (vadászatra jogosult), akkor annak csak 50%-áig teheti, hiszen fele-fele arányban kell viselniük a kármegelőzés költségeit, illetve a már okozott kár **felét** köteles megtéríteni a vadászatra jogosult! (de a felek ettől eltérően is rendelkezhetnek, melyet előre, írásban rögzíteni kell!) Ettől egyebekben a nevezett BH-ban megjelölt felperes nem is zárkózott el (azt azonban – érthető módon – nem vállalta, hogy a kerítésépítés teljes költségét ő térítse meg), így igazából azt a megállapítását, hogy „...a vadászat

haszonélvezői...kibújhatnak a felelősség alól, mégpedig főbírói segédlettel” szintén nem értettem!!!!

Bízom benne, hogy soraim megértő szemekre és fülekre találnak, nem állt szándékomban sem Önt, sem pedig az erdészeti szakembereket megsérteni, őket a barátaimnak tekintem és bízom benne, hogy ők is engem. Azonban vadászati szakember lévén (és a vadak „jogainak és érdekeinek” védelme érdekében) itt-ott bántónak találtam cikkét és ezért úgy éreztem, arra válaszolnom kell...: „nem bújhatok ki a felelősség alól!”

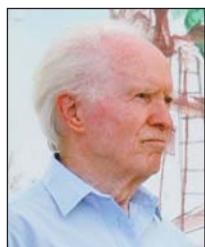
Tisztelettel:

Bencsik Éva Edina
vadgazda-mérnök

TÓTH SÁNDOR: Iringó. (Egy erdész-vadász pálya ösvényei)

Budapest, Nimród Kiadó, 2013.

Tóth Sándor legújabb kötete személyes emlékezés, memoár és szociográfia egyben. Érdekes, érzékletes és szép írás. Ideírhatnám azt is, hogy fordulatos, ha nem tudnám, hogy nem fikcióról van szó, hanem megélt eseményekről, történelmi fordulatokról és személyes döntésekről. Lethetetlen olvasmány. A szöveg elfeledteti az olvasóval, hogy memoárt olvas: emlékeket, megtörtént, és most már dokumentált eseményeket.

„Fülemben zsonganak a zajok, a neszek” – írja a szerző egy helyütt a „Korai emlékek” című fejezetben, és elbeszélése nyomán az olvasó is mintha hallaná a legelőről hazatérő állatok hangját, más-hol mintha a pusztai illatát érezné meg a leírás nyomán, és legfőképpen pedig közelről látja a cselédsoron és a tanyákon élő emberek életét – amit kevés elbeszélés ismertet ilyen érzékletesen. A személyes történet, az életút mögött mindig, a későbbi fejezetekben is ott vannak ezek a leíró, magyarázó képek: előbb a Hortobágy-széli pusztai világ, majd a háborús pusztítás emlékei, végül a sorsfordító lehetőségek színterei: gimnázium, népi kollégium, egyetem, utazások. Ezek a részletek nem paravánként, hanem korfestően és korhűen mutatják meg az élettörténet hátterét.

„Az Eringium, magyarul iringó, szép nevű gaz bokra a mi pusztánkon ugyanúgy vágatott, mint a Western-filmek díszletei között.” – írja Tóth Sándor a

könyv lapjain. Az előszóban – a címet is magyarázva – megjegyzi: „A gyerekkori bevésődések, a Hortobágy-széli pusztai képei, élővilága, szél kergette iringója, sorsom példázataként is, eleven emlékként kísérték utamon”. Ahogy

olvastam a kötetet és lapoztam, mindig kíváncsian vártam, hogy a könyvben mit hoz a jövő, merre vezet a szerzőt a sorsa, illetve ő merre veszi az útját.

A szellérszülők gyermeke tehetségének, szorgalmának, akaratának és a Horthy kori „tehetségmentés”-nek, majd a népi kollégiumi mozgalomnak és a szovjet ösztöndíjas képzésnek köszönhetően erdőmérnök diplomát szerzett a Szovjetunióban. A magyar vadgazdálkodás irányítója lett, ismert és elismert szakteknitély Magyarországon, Keleten és Nyugaton, röviden: a szakmában mindenhol.

Dr. Tóth Sándor – ezt mindenképpen meg kell itt említeni – emellett az utóbbi évek vadászattörténeti irodalmának jelentős szerzője. Három alap kutatáson nyugvó monográfiában foglalta össze a magyar vadgazdálkodás és a vadászat háború utáni történetét (A hírnév kötelez. Vadászat és vadgazdálkodás Magyarorszá-

gon, 1945-1990. Bp., Nimród, 1998, 2005., Nyitány a hírnévhez. Vadászat és vadgazdálkodás Magyarországon, 1951-1957, Bp., Nimród, 2007. Szél alatt – hátszélben. Vadgazdálkodás és vadászat Magyarországon, 1945-1951. Bp., Nimród, 2008.), illetve megírta a koronauradalom színi medvéskertjének és ehhez kapcsolódóan Derenk község kitelepítésének a történetét is (Haragistya – Ménesvölgy. Bp., Nimród, 2011.).

E kötetben tehát gyermekkorától 1956-ig tárja elénk személyes emlékeit. Hogy volt mindez lehetséges? El kell és most már el is lehet olvasni... Írhatnám azt is emiatt, hogy ez Tóth Sándor legfontosabb könyve, de nem írom, mert mindegyik fontos és alapvető munka. Mindenesetre ez a legszemélyesebb; az olvasó megismerheti belőle a szerzőt, aki a többi kötet mögött áll. Érdemes. (A könyv a FeHoVán már kapható).

Majtényi György, OMVV-OMVK

